

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Affirmans sententia statuitur, & propugnatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

CERTAMEN II.

Affirmans sententia statuitur, & propugnatur.

5. Minori sanè luce illustratam quam nos proposuimus connotatorum in negatua præsentem conclusionem inconsequentiam euidenter deprehendi putauit Arriaga. Verùm quam longè ab euidentia eorum inconsequentiam probet, facile deprehendit, qui eius difficultatis à nobis etiam promotæ & vterius illustratæ, facillimam videat solutionem non aqua facilitate impugnandam. Ea verò è notissima diuersitate apponendi negationem positivæ entitatis, cui contradicit, petitur, & clarescit: si enim ex libertate contradictionis formaliter & immediatè apponatur libera immediatè, & in se, atque libere absolutè apponitur: sic nos, cum potentes etiam assentiri vocationi non assentimur, quin tamè dissentiamus libere atque immediatè, & in se formaliter liberam assensum negationem apponimus. At verò cum eam apponimus ex libertate contrarietatis inter assensum & dissentium vocationi eidem, quia primò dissentimus, negatio etiam assensus à nobis apponitur non tamen libere: quare nec in se immediatè formaliter libera; sed necessariò ex dissensu præsupposito ob assensum cum contrario dissensu naturalem impossibilitatem.

6. Cùm verò iuxta connotatores pro diuersitate solum liberi exercitii diuine voluntatis diuersa connotata debeant assignari: nunc autem asserant, Deum circa quodlibet obiectum, siue posituum, siue negatum debere actu posituum versari: sit, vt circa mundi creationem & duplici actu posituum: contrario versari Deus eorum sententia præ suâ libertate possit: *velo creare seu creationem mundi, vel volo non creare siue negationem creationis mundi*, euidenter subinde negationem volendi creationem mundi, quæ non creauit ex libertate contrarietatis volendi illam præ volitione creandi appositam esse ob impossibilitatem cum volitione non creandi: ad quam negatio volitionis oppositæ creandi illum mundum necessariò posita fuit: quare non in se immediatè, & formaliter libera; sed necessaria, solumque libera mediata, & in alia volitione non creandi mundum illum, quam necessariò consequitur: quare malè queritur in opinione connotantium constitutum libertatis extrinsecum pro negatione volitionis creandi mundum diuersum à constituto volitionis non creandi illum, cum illa solum huius libertatem iuxta præsentem conclusionem fortiaur.

7. At inquit: negatio creationis mundi alterius satis habet, vt suo modo in rebus sit, atq; à Deo apponatur negatione volitionis creandi mundi alterum, vt patet: sic ut cuius agens sublatione eius actio, & effectus perit, ergo opus non habet volitione positua Dei: ergo non est necessaria volitio Dei, vt sit negatio creationis mundi alterius: ergo, & potest esse à Deo per puram omissionem volitionis. Hoc molimur contra connotantes speciatim non est, sed vniuersim contra omnes negatua sententia Doctores: patet, vt etiam enim creationis mundi negatio volitione positua Dei de ipsa non egerit: eger tamè Dei perfectio ob rationes quas nobis certè 2. opponemus, positua volitione in illam fieri. Nec minus communis impugnatio est, negationem creationis nullam bonitatem habere, ac proinde non posse à Deo posituè amari: sed frigit: quia in ordine ad plura potest conducere, atque ex adiunctis motibus honorari: & si quid, probaret Deum ad actus suos libertatem contrarietatis non habere circa obiectum idem: cum velle solum illud iuxta hanc rationem posset, vel non velle, non autem velle, vel nolle, quod contra omnes est.

8. His reiectis obiter manent affirmantis sententia: probationes leues: negantesque connotatores ab inconsequentia vincti, contra quos illud solummodo speciale, ac solidum est, non posse scilicet illos negatiuam hanc conclusionem verosimili adhuc ratione probare: cum enim quævis, Dei volitio libera, siue directa, siue reflexa extrinsecum solummodo volitioni Dei intrinsecæ addat, nihil bonitatis, & perfectionis intrinsecæ, & diuinæ, imò neque intrinsecum aliquid, ad quod bonitas, & perfectio intrinsecæ diuinæ, quali excedatur, & explicetur, affert, cum adest, nullum cum abest: quare Deus æquè perfectus non intrinsecè solum, verum, & extrinsecè est omissione pura vobis negationis creationis mundi alterius, atque volitione liberi non inconsequenter, aut irrationabiliter connotatores extrinsecorum ad libertatem affectum voluntatis diuinæ constituendam, in præsentem negatiuam conclusionem ibunt.

Carissimè, de Ortega de Deo Vno, Tomus II.

1. Censio Dei voluntatem libertatem contradictionis, nec solum contrarietatis ad suos actus erga creatura obiecta habere: quare posse pure suspensiuè se in cuiusvis omissione habere, quin contrarium actum debeat apponere, vt ratione impossibilitatis cum ipso actus alius necessariò consequenter omittatur, & abicit: ac subinde omissionem cuiusvis actus diuini, & appositionem actus oppositi, posse immediatè proximè & formaliter liberos esse, atque à voluntate diuina prodire ita censent Ferrata in 1. S. Thom. cont. Gent. cap. 81. vbi aliquatenus Sanctus Doctor videtur fauere, Gonzalez, Albelda Dominicanus 1. p. disput. 52. sect. 2. Nostri etiam Albertinus tom. 1. princip. 4. quæstion. 4. Theolog. dub. 2. numero 9. Falolus 1. part. quæst. 14. art. 13. dub. 16. numero 282. quos in hanc Conclusionem inclinare fatetur Quiros sect. 3. initio sed in homine, qui in dubium vocat: an Valquez noster præfinitionibus antecedentibus Soaristicis nostrorum actuum liberorum per scientiam mediam regulatis consentiat, vel aduerferet? (cum tam longam contra Soarium disputationem Valquez texuerit, contra electionem efficacem de se hominum ad gloriam ante præiusta merita eo quod horum libertati ac meritis repugnet) dubitatio nedum inclinationis in suam aduersam sententiam aliorum doctorum confessio pro legitima horum mente, & citatione habenda est. Refert item pro nostra hac sententia Recentiores citatos à nostro Luisio Torres 2. 2. Typographi vitio disp. & dub. falsò numeratis, & quidem, cum apud antiquos doctores quæstio hæc ex insituto disputata non fuerit: imò neque obiter ab aliis, præter Scotum, & Marfilium, negata Deo contradictionis ad suos actus libertas suspicio à Thomistis Dominicanis illam cum Ferrata, imò & à præcis reliquis suppositam: cum nemini eorum vtrūque libertatis genus non innotuerit, neutrumque fuerit ab eis Deo denegatum.

2. Probatur conclusio. Libertas contradictionis æquæ, ac contrarietatis in nobis quid creatum est: ergo à Deo ex arte sua productum; ergo productum ex aliqua idea, & exemplari diuino atque in Deo sit formalis, & propria contradictionis libertas non erit in Deo nostra huius libertatis idea, & exemplar ex quo à Deo, & ex arte producatur: ergo est in Deo contradictionis ad suos actus formalis immediata libertas: in primo antecedenti supponimus, quod supponi ab omnibus in hac Theologia quæstione monuimus præfatione quæstionis finem esse in creaturis rationabilibus, earumque voluntate, & arbitrio dari formalem libertatē puræ contradictionis; nec solum contrarietatis. Duplex inde deducta consequentia certa ex Theologicis principiis est, atque à nullo Theologo neganda; subsumptum verò postremæ, & duabus illis, consequentiæ adiunctum probatur: quia, si in Deo tantum sit contrarietatis, non autem contradictionis ad suam voluntatis actus libertas; solum erit in Deo exemplar progressionis ad omissionem liberam à voluntate mediata, & in alio, in se autem necessariam; non autem progrediendi immediatè, & in se liberam: quandoquidem egredi in se immediatè liberam omissionem diuinæ volitionis, in aduersa sententia solum admittente libertatē contrarietatis, neganteque libertatem contradictionis ad suos actus in diuina voluntate est illi prorsus impossibile. Confirmatur: quia exactissimam diuini exemplaris, siue Dei imaginem in hominis formatione, & creatione adeo tentatam accuratissimo studio, dispositam perfectissime Genes. 1. in libertate voluntatis, & arbitrio creato Patres in primis recognoscunt: quos magno n. recitauimus, t. 1. de Deo vno contr. 3. d. 1. de prædeterminatiui Thomisticis præfinitionibus disputantes.

3. Nec satisfacies, si dicas: exemplar, & ideam diuinam non debere esse formaliter respondentem prædicatis, quæ in creatura ad eius exemplum & imitationem à Deo exprimuntur; sed satis esse creaturæ formate

formate ad exemplar idearum diuinarum eminenter in illis contineri, sicuti satis est vt actiue à Deo fiant, contineri illas eminenter in virtute, & potentia Dei: ita ergo in libertate contrarietatis perfectissimæ diuinæ, quæ sola in opposita sententia Deo potest competere, & contradictionis creata libertas eminenter continetur, ad cuius exemplar proinde delineari à Deo, ac sculpi in nobis valeat. Etenim, et si idearum, atque exemplarum diuinorum in creaturæ prædicatis expressio omnino illis conformis formaliter esse nec debeat, nec valeat, cum in quouis genere, & linea hæc sint, infinitè à prædicatis diuinis lineæ, & generis cuiusque superentur: aut generis, & lineæ eiusdem esse debent prædicata diuina, vt creatorum eiusdem lineæ ideales cause, & exemplaria esse possint. Pone Deum non intellectum, nec intelligentem per impossibile, omnipotentem, tamen creaturæ rationalis idea, & exemplar nullius Theologi sententia esse possit: & si ratione prædicati alterius superioris, & eminentioris actuum principium eminentiale esse valeret: vt ignis, & sol caloris, & lucis principia actuum sunt, cum quibus nullo prædicato formaliter concordant: quia ad continentiam eminentialem actuum ea formalis correspondentia producentis, cum producto non requiritur: sed satis est eminentior agentis entitas & virtus toto etiam genere ab effectu discordant.

4. Continentia verò idealis formalis prædicati ad prædicatum cuiusvis generis, sicuti in ideis, & artefactis materialibus lineæ ad lineam, & formæ, seu figuræ ad figuram formalis correspondentia esse debet: quin satis sit speciosior formam, aut faciem esse, vt exemplari deformiori substituat. v. g. speciosissimus homo in equi aut simæ depingendæ exemplar nequit adhiberi: vnde fit prædicatum entis à se in quo prædicata reliqua diuina, quorum imitatio in creaturis est, tanquam in radice, quam metaphysicè sequuntur, continentur, ideam, solus prædicati entis in creaturis reperi: & exemplar proprium & formaliter esse, non reliquorum, quæ in creaturis reperiuntur: quovisque eiusdem lineæ prædicata Deo formaliter posterioribus signis metaphysicis adueniant id quod Patres, & Theologi omnes supponunt, & expresse asserunt eorum plerique, qui de ideis diuinis explicatis disputant, dum ideas diuinas pluraliter nominant: cum tamen prædicatum entis à se vnum, & metaphysicè adhuc infectile esse cognoscant.

5. Nec obstat Deum non habere prædicata plura eiusdem lineæ cum creatis aliquarum creaturarum, quas tamen non solum actiue, sed idealiter etiam causat: ea quippe prædicata imperfectionem dicunt verbi gratia corporeitatis in corporibus creatis, secundum quam præcise ab idea, & exemplari diuino formaliter non proueniunt: quin imò ab eis, sicuti, & creata omnia, in prædicato entis ab alio necessario deficiunt: sunt autem materialiter creata omnia physicè à Deo, vt exemplari, & idea; formaliter verò secundum ea prædicata, quæ in sua linea imperfectionem non inuoluunt, quorum titulo Dei, vt exemplaris imagines, vilissimæ etiam, & abiectissimæ creaturæ sunt: et si rationales creaturæ atque corporeis solus homo imaginis diuinæ nomine dignatus à factore suo Deo merito fuerit: quia plerisque prædicatis assimilatur, ac pleraque attributa, & perfectiones præ corporis creatis reliquis refert: in aliis vero, quæ tam homo, quam creata reliqua non referunt: sed à diuinis prædicatis deficiunt, Dei imagines formaliter non sunt: non quidem ex artificis Dei, ac diuinæ artis defectu (vt in imaginibus ab artifice creato factis atque aliquatenus suæ multum: siue parum à suo exemplari deficientibus vñ venit) sed ob materiæ incapacitatem.

6. Ex toto igitur discursu hoc sic breui solutionis impugnationem efformo: ideæ diuinæ causalitas formaliter talis importat essentialiter correspondentiam in prædicatis formalibus eiusdem generis, & lineæ inter creaturam, & Deum ad cuius exemplar idealiter causatur: in eoque causalitas diuina idealis à causalitate diuina actiua creaturarum differt: aut creatura rationalis in prædicato libertatis, in primis, & maxime, est imago Dei absque vlla limitatione libertatis alterutius generis contrarietatis, aut contradictionis iuxta Patres, & Theologos omnes, atque adeò in eo formalissimè causatur ide-

aliter à Deo: ergo in ea linea libertatis, tam contrarietatis; quam contradictionis ad nihil in creatura debet dari formale prædicatum correspondens in Deo. Nec satisfacies, si dicas: eam similitudinem formalem, & formalem correspondentiam in linea libertatis absolute à Partibus assertam sufficienter saluari per formalem correspondentiam libertatis genericæ, quæ in specie libertatis contrarietatis voluntatis diuinæ ad suos actus à se assertæ continetur: quia in specie libertatis contradictionis, quæ in creatura admittitur imbutur imperfectionibus, quæ in Deum cadere nequeunt; ac proinde, vt nunc dicebamus, in eo sicuti, & in aliis, quæ in libertate creata imperfectionem dicunt, formaliter effectus idealis Dei esse nequit, eiusve formalis imago: imò verò à ratione formali imaginis, vt in aliis dicebamus deficit.

7. Dupliciter effugium hoc præcludo: Primo posuit ostendendo libertatem contradictionis, tam longe ab imperfectione libertatis esse, vt potius perfectionem libertatis importet: secundo: rejiciendo imperfectiones, quæ Deo ex libertate contradictionis ad actus suæ voluntatis succrescere posse videbantur. Primum (quod secunda nostræ sententiæ probatio præcipua est) sic præsto: libertas voluntatis ad suos actus est potestas, & dominium voluntatis in illos: ergo, quo maior fuerit potestas absolutiue, que in illos dominium, eo absolutius, perfectiorque in genere suo erit voluntatis libertas Deoque subinde, cuiusque voluntatis, quæ in suo genere summa absolutissima, & perfectissima libertate ad suos actus debet polleere, est concludenda: atqui libertas contradictionis vltra libertatem contrarietatis voluntatis ad suos actus maiorem dicit potestatem, & absolutius dominium voluntatis in illos: imò aliquidque vtriusque libertatis coniunctione in voluntate acquirit esse eius in suos actus potestas absolute talis, absolutius dominium in illos: ergo neque absoluta, necum absolutissima, summa, & perfectissima libertas: subsumpti vtriusque exemplo domini ciuiliis ad oculum, vt aiunt, monstratur: qui enim in rem aliquam (puta pecuniam, pallium) potestatem cui lem haberet solummodo vendendi, aut permutandi: non autem donandi, non solum minorem potestatem, curtiueque dominium ciuile in illa haberet, quam si haberet vterius etiam potestatem ea donandi: verum neque absolutam in ipsa haberet ciuilem potestatem, absolutumve eorum dominium in solidam, quod aiunt: atqui sola libertas contrarietatis voluntatis ad actus suos, seclusa libertate contradictionis ad illos, solum dædip potestatem permutandi vnum actum suum pro alio, vt aduersarij fatentur, aientes, opus esse, vt voluntas solummodo libera libertate contrarietatis actum oppositum eliciat, vt oppositum alterum omittat: ergo voluntas, quæ solum habet libertatem contrarietatis non autem contradictionis, etiam ad suos actus, non solum minorem naturalem potestatem, & curtiue dominium in illos habet, quam haberet, si vtramque ad illos libertatem haberet: sed nec habet in ipsos absolutum (ne dum summum) dominium & in illos naturalem potestatem.

CERTAMEN III.

Solida à solutione obiectionum probatio tertia.

1. Secundum (quod est tertium nostræ conclusionis argumentum) præsto ostendendo omissionem pram volitionis diuinæ de mundi creatione nihil perfectionis diuinæ intrinsecæ, & diuinæ voluntatis, cuiusque exercitij minuire; et si loco volitionis illius voluio aduersa negationis creandi mundum in voluntate diuinæ non substituat: id autem in connotatorum sententia qui id etiam opponunt clarissimum est, vt diximus certam. 1. numero 8. quare in casum multis refectionibus diuinarum volitionum supra seipias defectum perfectionis hunc in voluntate diuinæ deducere ex parte omissionis possibilitate corroborat. Quibus numero octauo & nono cum ex connotatoribus sit: sed in non connotatiui sententia speciem difficultatis habent: cum enim voluntas libera creandi mundum diuinum quid, & intrinsecum habet